

KONRAD SKŁADOWSKI

ORCID: 0000-0003-3199-7440

Uniwersytet Łódzki

PAŃSTWOWA RADA SĄDOWNICTWA W REPUBLICIE CHORWACJI

Abstrakt: Państwowa Rada Sądownictwa jest w Chorwacji organem konstytucyjnym. Zgodnie z postanowieniem Konstytucji Rada składa się z jedenastu członków wybieranych na czteroletnią kadencję: siedmiu sędziów, dwóch profesorów nauk prawnych i dwóch deputowanych do Saboru, z których jeden musi być członkiem opozycji. Członków Rady z grona sędziów wybierają sędziowie. Tryb jej wyboru oraz kompetencje szczegółowo reguluje ustawa o Państwowej Radzie Sądowniczej.

Słowa kluczowe: Państwowa Rada Sądownictwa, Konstytucja Chorwacji, władza sądownicza, sądy w Republice Chorwacji

Ustrój polityczny w Republice Chorwacji oparty jest na zasadzie podziału władz. Zasada ta została wprost proklamowana w art. 4 Konstytucji¹. Przepis ten pozostawia otwartą kwestię, jakie organy należą do poszczególnych segmentów władzy państwowej². Nie pozostawia jednak żadnych wątpliwości, że sądy regularne i wyspecjalizowane tworzą władzę sądowniczą.

GENEZA I POZYCJA USTROJOWA

W grudniu 1990 roku chorwacki parlament uchwalił konstytucję, tak zwaną bożonarodzeniową³. W tekście znalazł się art. 121, w którym wymieniono Republikańską Radę Sądowniczą (Republičko sudbeno vijeće) jako organ decydujący o mianowaniu, odwoływaniu oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów.

¹ Ustav Republike Hrvatske (pročišćeni tekst), Narodne novine 2010, broj 85.

² K. Składowski, *Zasady podziału władzy w Chorwacji*, [w:] *Zasady podziału władzy we współczesnych państwach europejskich*, t. 2, red. S. Grabowska, R. Grabowski, Rzeszów 2016, s. 14–20.

³ Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine 1990, broj 56.

Organ ten w swoim zakresie kompetencji miał również takie same uprawnienia w stosunku do prokuratorów. Dopiero późniejsza nowelizacja dodała do Konstytucji osobny podrozdział dotyczący prokuratury, w którym przewiduje się funkcjonowanie Państwowej Rady Prokuratury.

Rada Sądownictwa składała się z przewodniczącego i czternastu członków wybieranych z grona wybitnych sędziów, prokuratorów, adwokatów, profesorów wyższych uczelni. Przewodniczącego oraz członków rady na ośmioletnią kadencję powoływała izba niższa parlamentu — Izba Przedstawicielska, na wniosek izby wyższej — Izby Županii. Szczegóły dotyczące trybu wyboru członków oraz zakresu kompetencji miała określić ustawa. Jediną kompetencją Rady wymienioną w Konstytucji było uprawnienie do odwołania sędziego na skutek orzeczenia Rady w postępowaniu dyscyplinarnym. Jednakże art. 120 Konstytucji, który o tym stanowił nie zawierał żadnych wskazówek co do trybu postępowania w tym przedmiocie.

W 1993 roku Sabor uchwalił ustawę o Państwowej Radzie Sądownictwa (PRS)⁴, która doprecyzowała postanowienia Konstytucji. Uchwalenie ustawy doprowadziło do wyjątkowej sytuacji, w której jeden „ważny organ władzy sądowniczej” w Konstytucji nosił nazwę Republikańskiej Rady Sądownictwa, a w ustawie Państwowej Rady Sądownictwa⁵. Ten stan rzeczy trwał do 1997 roku, kiedy to na skutek zmiany Konstytucji zmieniono nazwę organu z Republikańskiej na Państwową Radę Sądownictwa⁶. Kolejna nowelizacja konstytucji miała miejsce w 2000 roku i wiązała się ze zmianą systemu rządów w Republice Chorwacji⁷. Rewizja ta zastąpiła system półprezydencki systemem parlamentarno-gabinetowym. Praktycznie żaden rozdział Konstytucji nie uniknął zmian. Los ten spotkał również przepisy dotyczące PRS.

W nowelizacji Konstytucji z 2000 roku dokonano istotnych zmian dotyczących składu i działania Rady. Zmniejszona została liczba członków — z czternastu na jedenastu oraz długość kadencji — z ośmiu lat na cztery lata. Dodano trzy ustępy dotyczące wyboru prezesa, obowiązku zasięgnięcia opinii właściwego komitetu parlamentu w procedurze powoływania sędziów, zakazu wybierania do rady prezesów sądów. Ponadto w art. 120 wprowadzono możliwość wniesienia skargi do Trybunału Konstytucyjnego na decyzję Rady w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego. Prawo do jej wniesienia przysługuje sędziemu w terminie piętnastu dni od dnia otrzymania decyzji. Kolejną nowelizacją, która miała miejsce w 2001 roku, również dokonano pewnych korekt w art. 124⁸. Wiązały się one

⁴ Zakon o Državnom sudbenom vijeću, Narodne novine 1993, broj 58.

⁵ A. Bačić, *Komentar. Ustav Republike Hrvatske*, Split 2003, s. 320.

⁶ Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine 1997, broj 135.

⁷ Promjena Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine 2000, broj 113. Na temat ewolucji systemu rządów w Chorwacji zob. K. Składowski, *System rządów w Republice Chorwacji*, Łódź 2013, s. 341–361.

⁸ Promjena Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine 2001, broj 28.

ze zmianą struktury parlamentu chorwackiego z dwuizbowego na jednoizbowy. Wpłynęło to na postanowienia dotyczące Rady, gdyż do tej pory w powoływaniu ich członków uczestniczyły obie izby. Ostatnia zmiana zaszła w 2010 roku i ustaliła aktualną treść przepisu odnoszącego się do PRS⁹.

POZYCJA USTROJOWA

PRS została w konstytucji umiejscowiona w tym samym miejscu co sądy. Jednakże jej charakter ustrojowy jest niejasny. W literaturze niekiedy jest określana jako organ władzy sądowniczej¹⁰, lecz w świetle postanowień konstytucji trudno ją za taki uznać. Zgodnie z art. 124 ust. 1 „Państwowa Rada Sądownictwa jest samodzielnym i niezawisłym organem, który zapewnia samodzielność i niezawisłość władzy sądowniczej w Republice Chorwacji”. Sformułowanie zawarte w Konstytucji chorwackiej jest zbliżone do ujęcia polskiej Krajowej Rady Sądownictwa w art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. W doktrynie chorwackiego prawa konstytucyjnego pozycja ustrojowa nie jest szerzej analizowana¹¹.

SKŁAD I ORGANIZACJA

Skład Rady w dużym stopniu określa Konstytucja. Zgodnie z jej postanowieniem PRS składa się z jedenastu członków: siedmiu sędziów, dwóch profesorów uniwersyteckich nauk prawnych, dwóch deputowanych do Saboru, z których jeden musi być członkiem opozycji. Członkowie Rady są wybierani na cztery lata, z prawem jednej reelekcji, z tym że ustawa nie określa, czy kadencje muszą następować po sobie. W przypadku ustąpienia ze stanowiska na wakat wybrany zostaje nowy członek, lecz pełni urząd jedynie do czasu upływu kadencji Rady. Tryb jej wyboru szczegółowo reguluje ustawa o Państwowej Radzie Sądowniczej¹². Ustawa określa następujący skład sędziowski Rady: dwóch sędziów Sądu Najwyższego,

⁹ Promjena Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine 2010, broj 76.

¹⁰ Tak Radę określił w swym komentarzu do Konstytucji profesor Arsen Bačić. Jednakże nie opatrzył tego określenia większym komentarzem, trudno więc ocenić, jakie argumenty go do tego skłoniły. A. Bačić, *op. cit.*, s. 320.

¹¹ Na ten temat zob. P. Tuleja, *Konstytucyjne kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa*, [w:] *Trzecia władza. Sądy i trybunały w Polsce*, red. A. Szmyt, Gdańsk 2008, s. 207–212.

¹² Od 1 września 2018 roku weszła w życie rozległa nowelizacja ustawy o Państwowej Radzie Sądownictwa. Zakon o Državnom sudbenom vijeću, Narodne novine 2010, broj 116, Narodne novine 2018, broj 67.

jeden sędzia z wysokich sądów¹³, trzech sędziów z sądów wojewódzkich, jeden z sądów pierwszej instancji¹⁴.

Członków Rady z grona sędziów wybierają sędziowie, a wybory przeprowadza i nadzoruje komisja do spraw wyboru członków Rady. Komisja ta składa się z pięciu członków: dwóch z grona sędziów Sądu Najwyższego i trzech z grona sędziów zasiadających w tak zwanych wysokich sądach. Są to: Wysoki Sąd Handlowy Republiki Chorwacji, Wysoki Sąd do spraw Wykroczeń oraz Sąd Administracyjny Republiki Chorwacji. Członków komisji powołuje zgromadzenie ogólne sędziów Sądu Najwyższego, w którym uczestniczą także po dwaj przedstawiciele Wysokiego Sądu do spraw Wykroczeń, Wysokiego Sądu Handlowego oraz Sądu Administracyjnego Republiki Chorwacji, jak również po jednym przedstawicielu każdego sądu wojewódzkiego.

Wybór członków komisji dokonywany jest na pięcioletnią kadencję, zwykłą większością głosów. Członkowie komisji nie mogą kandydować do PRS. Obrady komisji prowadzi jej przewodniczący, wybierany przez członków komisji ze swojego grona. Komisji w procesie wyborczym pomagają dwa rodzaje komitetów: do spraw kandydatów i do spraw wyborów (składają się z trzech sędziów), których zadaniem jest przeprowadzenie wyborów członków Rady w odpowiednich sądach. Ustawa przewiduje sześć komitetów do spraw kandydatów. Jeden w Sądzie Najwyższym, jeden w sądach wysokich, trzy na poziomie sądów wojewódzkich, jeden dla wszystkich sądów pierwszej instancji. Członkowie tych komitetów nie mogą kandydować do Państwowej Rady Sądownictwa. Komitety do spraw kandydatów rejestrują kandydatów, natomiast komitety do spraw wyboru nadzorują przebieg głosowania.

Ustawa dość szczegółowo określa procedurę wyboru sędziów do Rady, opierając wybory na zasadzie tajności głosowania, powszechności praw wyborczych wszystkich sędziów oraz równości formalnej. Procedurę wyboru nowych członków Rady rozpoczyna się sześć miesięcy przed upływem kadencji. Początkiem postępowania jest ogłoszenie w dzienniku urzędowym Narodne novine obwieszczenia o zgłaszaniu kandydatów do Rady. Od ogłoszenia do przeprowadzenia wyborów musi minąć co najmniej trzydzieści dni. Prawo do zgłaszania kandydatów oraz czynne prawo wyborcze mają wszyscy sędziowie. Natomiast bierne prawo wyborcze przysługuje wszystkim sędziom z wyjątkiem tych, którzy pełnią funkcję w organach przeprowadzających te wybory, oraz sędziów w ciągu ostatnich czterech lat ukaranych dyscyplinarnie. Kandydatura musi zostać zgłoszona w formie pisemnej. Sędziowie głosują na kandydatów w odpowiednich kategoriach wyborców, to znaczy, że sędziowie sądów gminnych głosują na kandydatów z grona sędziów

¹³ Są to sądy specjalne, na przykład Wysoki Sąd do spraw Wykroczeń, Wysoki Sąd Handlowy oraz Sąd Administracyjny Republiki Chorwacji.

¹⁴ Poprzednia regulacja przewidywała, że w skład Rady wchodzi: dwóch sędziów Sądu Najwyższego, dwóch sędziów z sądów wojewódzkich, dwóch z sądów gminnych i jeden z grona sędziów sądów specjalnych.

gminnych, sędziowie sądów wojewódzkich na sędziów wojewódzkich, sędziowie Sądu Najwyższego na kandydatów z grona tych sędziów itp. Głosowanie odbywa się w jednym terminie dla wszystkich sądów, określonym przez komisję do spraw wyboru członków Rady, i trwa od godziny dziewiętej do szesnastej. Wybrani do Rady Sądownictwa zostają sędziowie, którzy otrzymali największą liczbę głosów w ramach swojej kategorii, jeżeli dwóch lub więcej kandydatów otrzyma taką samą liczbę głosów, co uniemożliwia wybór odpowiedniego członka Rady, głosowanie jest powtarzane w ciągu ośmiu dni. W ponownych wyborach uczestniczą jedynie ci kandydaci, którzy uzyskali taką samą liczbę głosów. Każdy kandydat na członka Rady w ciągu czterdziestu ośmiu godzin od dnia głosowania może zgłosić skargę wskazującą na nieprawidłowości. Skargi zgłasza się Komisji do spraw wyboru członków Rady, która może zarządzić powtórzenie głosowania. Na odmowną decyzję komisji przysługuje jeszcze odwołanie do Sądu Najwyższego.

Ustawa nie jest równie precyzyjna w stosunku do wyborów członków Rady z grona profesorów prawa uczelni wyższych. Wskazuje jedynie, że wyboru dokonują wszyscy profesorowie wydziałów prawa w Republice Chorwacji. Kandydatury zgłaszają rady wydziałów prawa. W pozostałym zakresie ustawa odsyła do regulaminów wydawanych na potrzeby tych wyborów przez dziekanów wydziałów prawa.

Ustawa nie wskazuje także szczegółowego trybu wyboru deputowanych wchodzących w skład Rady. Powtarza jedynie w tej mierze postanowienie Konstytucji, że w skład Rady wchodzi dwóch deputowanych, z czego jeden z grona opozycji. Ich wyboru dokonuje Sabor na podstawie przepisów swojego Regulaminu¹⁵, aczkolwiek nie znajdują się w nim żadne przepisy szczególne dotyczące wyborów do Państwowej Rady Sądownictwa.

Ustawa przewiduje możliwość usunięcia członka Rady przed upływem kadencji w następujących przypadkach: rezygnacji, skazania za popełnienie przestępstwa, trwałej utraty zdolności do wykonywania swoich obowiązków. Decyzję o odwołaniu członka Rady będącego sędzią podejmuje sama Rada większością głosów swych członków. W przypadku deputowanych i profesorów prawna kompetencja w tej gestii należy do organów, które ich powołały.

Gdy członek Rady przestaje pełnić swoje obowiązki, w jego miejsce wchodzi kandydat z grona sędziów, który uzyskał kolejno największą liczbę głosów. Oczywiście w gronie sędziów pochodzących z tego samego rodzaju sądu. Jeżeli wakat w Radzie dotyczy deputowanego lub profesora prawa wybory uzupełniające przeprowadzane są w terminie trzydziestu dni od zwolnienia urzędu.

Członkowie Rady Sądowniczej w czasie trwania kadencji nie mogą awansować do sądu wyższego stopnia oraz nie mogą objąć stanowiska prezesa sądu.

Na czele PRS stoi przewodniczący wybierany przez członków Rady. Zgodnie z art. 41 ustawy Rada wybiera go na czas swej kadencji z grona członków będących sędziami. Rada obraduje na posiedzeniach, którym przewodniczy przewodniczący,

¹⁵ Poslovník Hrvatskoga sabora, Narodne novine, 81/2013, 113/2016, 69/2017, 29/2018.

a w razie jego nieobecności zastępca przewodniczącego. Posiedzenia zwołuje przewodniczący z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej pięciu członków Rady. Decyzje uchwalane są większością głosów, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Rada obraduje na podstawie przyjętego przez siebie regulaminu. Regulamin uchwalany jest większością co najmniej ośmiu głosów. Tak duża większość ma gwarantować przyjęcie regulaminu akceptowanego przez zdecydowaną większość Rady. Przypominam, że rada liczy jedenastu członków. Jednocześnie warto podkreślić, że zgodnie z art. 7 regulaminu decyzje na posiedzeniach Rady mogą być podejmowane, gdy w posiedzeniu uczestniczy co najmniej sześciu członków¹⁶. Aktualnie obowiązujący regulamin uchwalony został 14 października 2015 roku¹⁷.

W pierwotnym brzmieniu ustawy przewodniczący i członkowie rady zostali wyposażeni w immunitet procesowy. Jednakże Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 21 kwietnia 2005 roku uznał, że nie ma to podstaw konstytucyjnych i uznał rozszerzenie kręgu osób wyposażonych w immunitet w drodze regulacji ustawowej za sprzeczne z konstytucyjnymi zasadami rządów prawa i nadrzędności konstytucji wyrażonymi w art. 3 i art. 5 Konstytucji¹⁸.

UPRAWNIENIA I KOMPETENCJE (POSTĘPOWANIE PRZED RADĄ)

Konstytucja wskazuje pewne kompetencje Rady, jednak to w art. 42 ustawy został dopiero precyzyjnie określony zakres jej zadań. W dalszej części ustawy kolejne rozdziały poświęcone są realizacji kompetencji wymienionych w art. 42. Są one następujące: mianowanie sędziów, mianowanie i zwalnianie prezesów sądów, uchylenie immunitetu sędziowskiego, przeniesienie sędziego, prowadzenie postępowania dyscyplinarnego i orzekanie o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, podejmowanie decyzji o zakończeniu sędziowskiej służby, prowadzenie szkoleń i doskonalenie sędziów oraz urzędników administracji sądowej, prowadzenie rekrutacji i egzaminów końcowych do państwowej szkoły dla urzędników sądowych, określenie metodologii dokonywania ocen sędziów, prowadzenie akt osobowych sędziów, prowadzenie i kontrola sędziowskich oświadczeń majątkowych.

¹⁶ To postanowienie regulaminu zostało zaskarżone do Trybunału Konstytucyjnego jako sprzeczne z ustawą o Państwowej Radzie Sądownictwa. Trybunał nie stwierdził występowania kolizji norm dotyczących większości, jakimi Rada podejmuje decyzje. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, U-II-54/2012, www.usud.hr/hr/prema-clancima-ustava-republike-hrvatske (dostęp: 20.10.2018).

¹⁷ Poslovnik Državnog sudbenog vijeća, broj OU-52/15, www.dsv.pravosudje.hr (dostęp: 18.10.2018).

¹⁸ Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-508/1996, Narodne novine 2005, broj 59.

WYKONYWANIE WYBRANYCH KOMPETENCJI. MIANOWANIE SĘDZIÓW

Sędzią może zostać obywatel Chorwacji, który ma uniwersytecki dyplom prawa, zdał egzamin sędziowski i ma doświadczenie zawodowe określone przepisami ustawy; to wymagane doświadczenie zawodowe jest zróżnicowane i uzależnione od tego, do jakiego sądu kandydat aplikuje. W każdym razie kandydować na stanowisko sędziego mogą osoby pełniące funkcję asystenta sądowego, adwokata, prokuratora, notariusza i wykładowcy uniwersyteckiego. W zależności od miejsca w hierarchii sądu, do którego się kandyduje, te wymagania rosną, na przykład aby zostać sędzią sądu gminnego, wystarczy dwuletnie doświadczenie zawodowe i bycie pracownikiem naukowym uniwersyteckiego wydziału prawa, a do sądu wojewódzkiego wymagane jest ośmioletnie doświadczenie i posiadanie tytułu docenta lub profesora nauk prawnych. Przy czym jeżeli kandydaci nie są sędziami, mogą zostać poddani sprawdzeniu wiedzy przez Radę.

Postępowania prowadzące do powołania sędziego lub sędziów rozpoczyna informacja ministerstwa sprawiedliwości dotycząca planu zapełniania wolnych etatów sędziowskich we wszystkich sądach na okres dwóch lat. Plan ten przedstawiany jest Prezesowi Sądu Najwyższego i Przewodniczącemu Rady do końca roku kalendarzowego. Postępowanie zmierzające do obsadzenia stanowiska sędziego może być wszczęte przez Radę z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego, prezesa sądu właściwego ze względu na toczące się postępowanie albo prezesa sądu nad nim nadrzędnego.

PRZENIESIENIE SĘDZIEGO

Przeniesienie sędziego bez jego zgody może nastąpić w wypadku likwidacji sądu lub jego reorganizacji i musi być przeniesieniem na stanowisko w sądzie o tej samej randze. Sędziemu na decyzje Rady przysługuje prawo odwołania do sądu administracyjnego. Sędzia za swoją zgodą może być przeniesiony do innego sądu tego samego stopnia na okres dwóch lat z możliwością przedłużenia tej delegacji o kolejne dwa lata. Sędzia może również wystąpić z wnioskiem do rady o przeniesienie go do innego sądu.

ORZEKANIE W ZAKRESIE ODPOWIEDZIALNOŚCI DYSCYPLINARNEJ SĘDZIÓW

Na podstawie art. 62 ustawy można wyróżnić dziewięć czynów stanowiących podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego. Zasadniczo

są to zachowania związane z charakterem pracy sędziego, takie jak: niewłaściwe wykonywanie obowiązków służbowych, naruszenie tajemnicy sądowej, złożenie nieprawidłowego oświadczenia majątkowego oraz naruszenie zasad Kodeksu etyki sędziowskiej¹⁹. Rada za popełnienie czynu zagrożonego odpowiedzialnością dyscyplinarną może wymierzyć kary przewidziane w art. 63 ustawy. Należą do nich: nagana, grzywna oraz usunięcie ze służby. Grzywna może zostać nałożona na okres od jednego miesiąca do roku, w wysokości nie większej niż jedna trzecia miesięcznego wynagrodzenia sędziego. Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie trzech lat od dnia popełnienia określonego czynu. Decyzję w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów podejmuje Rada większością głosów wszystkich jej członków. Postępowanie prowadzone jest na wniosek, który może w tej sprawie złożyć szeroki krąg podmiotów. Należą do niego: minister sprawiedliwości, prezes sądu, w którym pracuje sędzia objęty postępowaniem, prezes sądu bezpośrednio nadrzędnego, Prezes Sądu Najwyższego oraz prokurator. Ustawa określa zasady postępowania, terminy dokonywania określonych czynności oraz zawiera podstawowe gwarancje prawa do obrony i prawa do odwołania od orzeczenia Rady. Odwołanie może być złożone w ciągu piętnastu dni od daty doręczenia decyzji. Rozpatruje je Trybunał Konstytucyjny w trybie określonym przepisami ustawy konstytucyjnej o Trybunale Konstytucyjnym²⁰. Odwołanie to przysługuje od każdego skazującego orzeczenia sądu dyscyplinarnego nie tylko od rozstrzygnięcia o usunięciu ze służby.

ZWOLNIENIE Z SĘDZIOWSKIEJ SŁUŻBY

Zwolnienie sędziego z pełnionych obowiązków następuje z mocy prawa w przypadku jego śmierci oraz objęcia stanowiska sędziego w innym sądzie lub stanowiska w organie władzy państwowej. Ponadto Rada podejmuje decyzje w tej sprawie w przypadkach: rezygnacji z pełnienia obowiązków sędziego, utraty zdolności do wykonywania obowiązków sędziego, skazania za przestępstwo, usunięcia ze służby na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego Rady, z chwilą ukończenia

¹⁹ Kodeks sudačke etike, Narodne novine 2006, broj 131. Kodeks etyki sędziowskiej został uchwalony 26 października 2006 roku przez Radę złożoną z przewodniczących wszystkich rad sądowniczych w Republice Chorwacji. Podstawę prawną stanowi art. 107 ustawy o sądach — Zakon o sudovima, Narodne novine 2013, broj 28.

²⁰ Ustavni zakon o ustavnom sudu Republike Hrvatske, Narodne novine, broj 99/1999, 29/2002, 49/2002. Szerzej na temat kompetencji chorwackiego Trybunału Konstytucyjnego i procedury postępowania przed nim zob. J. Crnić, *Komentar ustavnoga zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske*, Zagreb 2002, s. 27 n.; K. Składowski, *Chorwacja*, [w:] *Powolywanie sędziów konstytucyjnych w wybranych państwach europejskich*, red. A. Chmielarz-Grochal, A. Michałak, J. Sułkowski, Warszawa 2017, s. 80–81; B. Smerdel, *Nadzor ustavnosti zakonitosti*, [w:] B. Smerdel, S. Sokol, *Ustavno pravo*, Zagreb 2006, s. 180 n.

70 roku życia. Sędziemu, wobec którego Rada podjęła decyzję o zwolnieniu ze stanowiska, przysługuje prawo wniesienia odwołania do Trybunału Konstytucyjnego w ciągu piętnastu dni od daty doręczenia decyzji.

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE MIANOWANIA I ODWOŁYWANIA PREZESÓW SĄDÓW

Prezesów sądów wyznacza Rada. Ustawa przewiduje czteroletnią kadencję prezesów z możliwością jednej reelekcji. Stanowiska te obsadzone są w drodze konkursu. Nie później niż trzy miesiące przed upływem kadencji dotychczasowego prezesa lub w ciągu trzydziestu dni od opróżnienia urzędu, jeśli nie jest ono efektem końca kadencji, Rada ogłasza informację o wolnym stanowisku. Jest ona publikowana w dzienniku urzędowym *Narodne novine* i powinna wskazywać termin, w którym można zgłaszać kandydatury.

Odwołanie prezesa sądu następuje z mocy prawa w przypadku upływu kadencji lub likwidacji stanowiska na skutek połączenia sądów. Ponadto Rada może podjąć decyzję w tej sprawie na podstawie przesłanek określonych w art. 85. Przepis ustawy wskazuje sześć powodów odwołania prezesa. Większość z nich wiąże się z niewłaściwym wykonywaniem obowiązków związanych z funkcjonowaniem podległego mu sądu. Na szczególne podkreślenie zasługuje przesłanka, która wiąże odwołanie prezesa z działaniem naruszającym zasadę niezależności sędziego. Tryb odwołania prezesa odbywa się według tej samej procedury, jaką stosuje się w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

PODSUMOWANIE

Status konstytucyjny i ustawy Państwowej Rady Sądownictwa w Republice Chorwacji wielokrotnie się zmienił. Począwszy od nazwy poprzez skład i zakres kompetencji, dzisiejsza Rada w niczym nie przypomina tej sprzed ponad dwudziestu pięciu lat. Początkowo na jej skład przede wszystkim wpływał parlament, który powoływał wszystkich członków Rady. Tylko połowa jego składu wywodziła się z grona sędziów — siedmiu. Pozostali jej członkowie rekrutowali się ze środowiska prokuratorów — czterech, adwokatów — jeden, profesorów uniwersyteckich — dwóch. Obecnie na jedenastu członków Rady siedmiu jest sędziami. W ciągu dwudziestu pięciu lat działania tego organu, stojącego na straży niezależności i niezawisłości sędziów, systematycznie rósł zakres jego kompetencji. Ustawa uchwalona w 1993 roku miała 42 artykuły, a w stosownym przepisie określającym kompetencje Rady wymienione były trzy kategorie tych zadań. Obowiązująca ustawa po wielokrotnych nowelizacjach liczy 103 artykuły. Znacznie wzrosła nie

tylko liczba zadań powierzonych Radzie, lecz także jej znaczenie dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Zarówno Konstytucja, jak i ustawa gwarantują dziś większą niezależność tego organu niż w przeszłości. Szczególnie godny uwagi jest tryb wyborów członków Rady — bardzo transparentny, szczegółowy, określony przepisami ustawy i oparty na zasadzie samorządności. Jednocześnie pozwala on nie tylko ograniczyć wpływ partii politycznych na kształt Rady, lecz zapewnia jej także reprezentację sędziów z różnych sądów, z punktu widzenia umiejscowienia ich w strukturze zarówno hierarchicznej wymiaru sprawiedliwości, jak i terytorialnej.

THE STATE JUDICIAL COUNCIL IN CROATIA

Summary

The State Judicial Council is a constitutional body in Croatia. In accordance with the Constitution, the Council consists of eleven members elected for a four-year term of office: seven judges, two professors of legal sciences and two deputies to the Sabor, one of whom must be a member of the opposition. Members of the Council from among the judges are elected by the judges. The procedure of its selection and competences are regulated in detail by the Act on the State Judicial Council.

Keywords: State Judicial Council, Constitution of Croatia, judiciary, courts in the Republic of Croatia

BIBLIOGRAFIA

- Bačić A., *Komentar. Ustav Republike Hrvatske*, Split 2003.
- Crnić J., *Komentar ustavnoga zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske*, Zagreb 2002.
- Składowski K., *Chorwacja*, [w:] *Powolywanie sędziów konstytucyjnych w wybranych państwach europejskich*, red. A. Chmielarz-Grochał, A. Michalak, J. Sułkowski, Warszawa 2017.
- Składowski K., *Zasady podziału władzy w Chorwacji*, [w:] *Zasady podziału władzy we współczesnych państwach europejskich*, t. 2, red. S. Grabowska, R. Grabowski, Rzeszów 2016.
- Smerdel B., *Nadzor ustavnosti zakonitosti*, [w:] B. Smerdel, S. Sokol, *Ustavno pravo*, Zagreb 2006.
- Tuleja P., *Konstytucyjne kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa*, [w:] *Trzecia władza. Sądy i Trybunały w Polsce*, red. A. Szmyt, Gdańsk 2008.